

Pohjoisista tarinoista vetovoimaa- hanke

Toteutusaika: 1.3.2023-30.4.2024

Toteuttaja: Oulun kulttuurisäätiö

Hankkeen päärahoittaja: Pohjois-
Pohjanmaan liitto

Pohjoisista tarinoista vetovoimaa

Alueella on rikas ja monimuotoinen historia täynnä tarinoita, ihmiskohtaloita, merkityksiä ja mullistavia tapahtumia. Tarinoiden tulisi olla koettavissa ja kohdattavissa mielenkiintoisella ja elämyksellisellä tavalla arjen ympäristöissä.

Pohjoisista tarinoista vetovoimaa –hanke kartoitti Oulu2026 toteutusalueen kiehtovia tarinoita ja kehitti uusia tapoja tuoda esille alueen kulttuuriperintöä; historiaa, ilmiöitä, ihmisiä, tarinoita.

Hanke kehitti toimintamallia, jossa kaupunkitila yhdistyy digitaalisuuteen tarinareittien kautta. Hankkeen tavoite oli kehittää tarinareittikonsepti, jolla tarinoita saadaan hybridimäisesti esille käyttäen aitoja tarinoiden historiallisia tapahtumapaikkoja ja digitaalisuutta.

Kohderyhmät

1. Alueen asukkaat

- Vahvistaa paikallistuntemusta ja paikallisidentiteettiä luoden alueelle pitovoimaa
- Elämyksiä arjen ympäristössä – lisää hyvinvointia

2. Alueen yritykset

- Hanke luo uusia työkaluja matkailu- ja palvelualoille

3. Matkailijat

- Hanke luo uusia kiinnostavia kulttuurisisältöjä sekä kotimaan- että ulkomaanmatkailijoille

Hankkeen toimenpiteet

Teknologian ja
digitaalisen alustan
valinta

**Toimintamalli,
jolla tarinoita
saadaan niiden
aidoille paikoille
käyttäen
digitaalisuutta**

Fyysinen
toteutus ja
tarinapaikat

Tarina-
aihioiden
kartoitus ja
tarinoiden
valinnat

Pilotointi

- Hankkeessa kehitetään toimintamallia, jolla tarinoita saadaan hybridimäisesti esille käyttäen aitoja tarinoiden historiallisia tapahtumapaikkoja ja digitaalisuutta -> tarinareittikonsepti
- Kartoitetaan ja valitaan paikkasidonnaisuutta ja digitaalisuutta hyödyntävä toteutustapa tarinareiteille
- Kartoitetaan tarinoita sekä valitaan aiheet ja tarinat pilotteja varten. Toteutetaan käsikirjoitukset ja käännökset valituille tarina aiheille.
- Pilotoidaan 2–3 kohdetta

Hankkeen tavoitteet

1. Maksuttomia ja saavutettavia elämyksiä arjen ympäristössä.

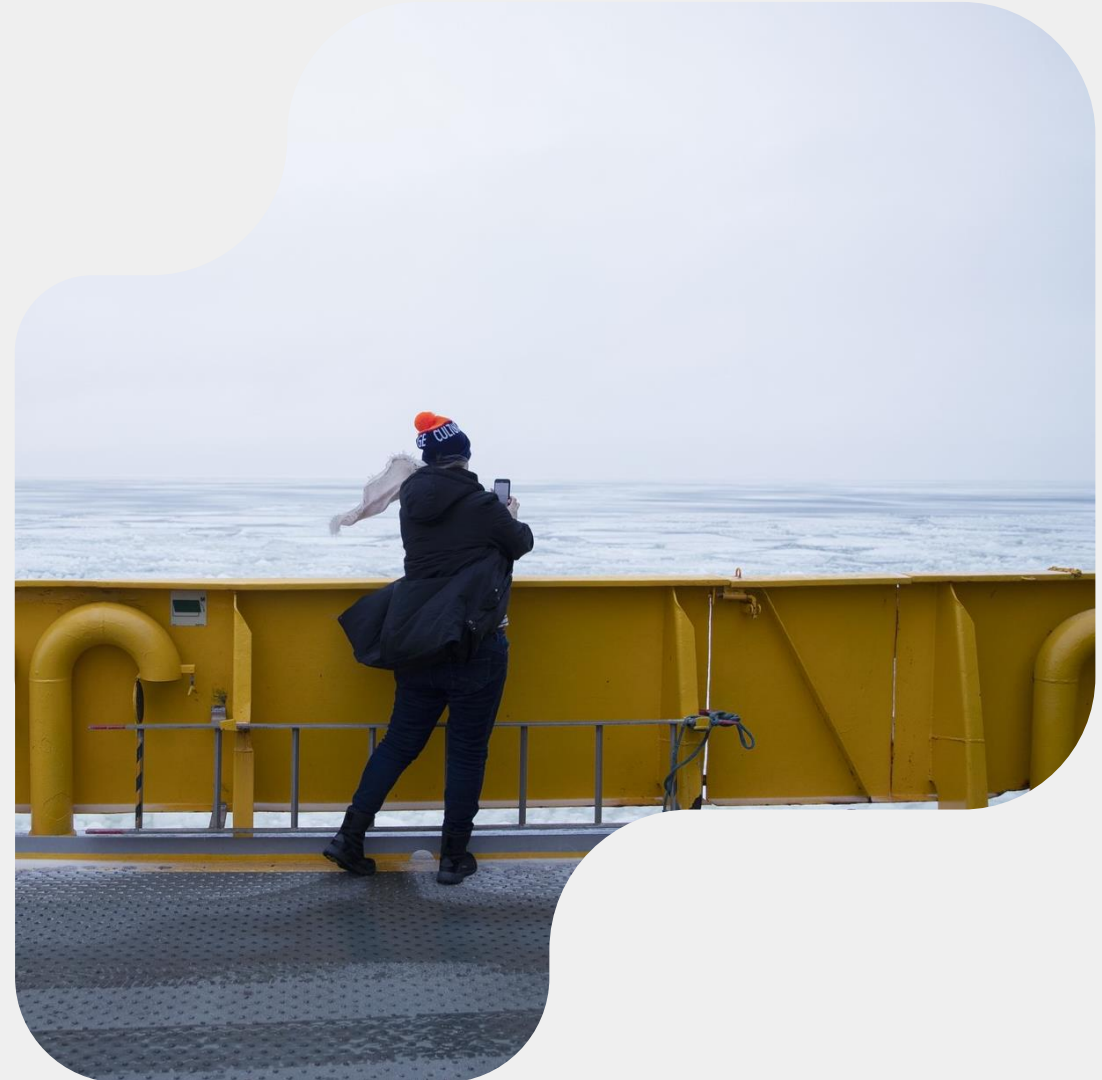
- Paikallistuntemuksen syventäminen vahvistaa asukkaiden paikallisidentiteettiä rakentaen pitovoimaa alueelle. Lisää hyvinvointia.

2. Konseptissa hyödynnetään olemassa olevaa teknologiaa.

- Valitaan helppokäyttöinen digitaalinen alusta, joka toimii mobiililaitteella. Konsepti on laajennettavissa hankkeen jälkeen sekä sisällöllisesti että maantieteellisesti.

3. Hankkeen toteuttamilla piloteilla luodaan uusia matkailullisia käyntikohteita ja nostetaan alueen vetovoimaa.

- Pilotoitavista tarinoista rakennetaan paikkasidonnaisia ja digitaalisia kulttuurikohteita. Hanke tuo esiin alueen kulttuurin monimuotoisuutta ja näyttää historialliset kytköksemme Eurooppaan.

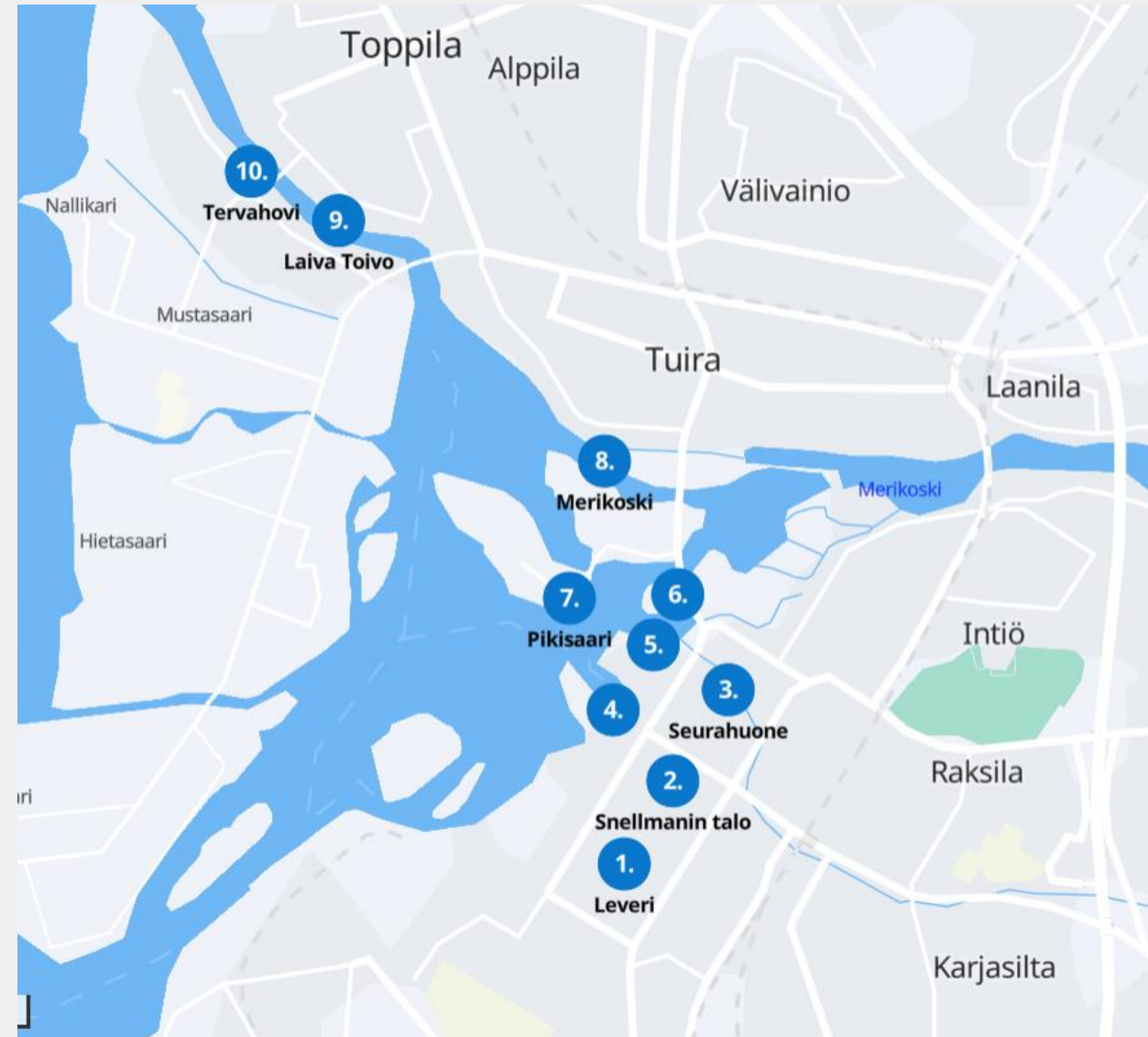
Hankkeen pilotit ja toimintamalli

Oulu2026
European Capital
of Culture

Teknologian ja digitaalisen alustan valinta

- Vertailussa digitaaliseksi alustaksi hankkeen piloteille valikoitui Atla: <https://atla.fi/>
- Keskiössä oli löytää alusta, mikä sopi käyttötarkoitukseen parhaiten – tarvittavat toiminnot tarinan kerrontaan saatavilla
- Alustan saavutettavuus
 - Ilmainen käyttäjälle, selainpohjainen – ei vaadi applikaation latausta, helppokäyttöinen, mahdollistaa useita tarinankerrontatapoja ja kieliversioita
- Mobiililaitteella toimiva – soveltuu tarinareitti konseptiin
- Alustaa kehitetään jatkuvasti sekä se on alueella käytössä laajemminkin

KUVA: TERVATARINOIDEN REITTI - ATLA

Fyysinen toteutus ja tarinapaikat

- Kaupunkitila yhdistyy digitaalisuuteen - hybridi toteutus
- Fyysiset paikat määräytyvät tarinoiden tapahtumapaikkojen mukaan
- QR-koodien käyttö tarinapaikoilla tai niiden läheisyydessä
 - Dynaamiset QR-koodit, verkkolinkin vaihtaminen mahdollista tulevaisuudessa
- QR-koodi ohjaa suoraan paikan tarinaan tai muuhun haluttuun sisältöön, kuten reitin digitaaliseen karttaan
- Laattojen suunnittelussa otettu huomioon reitin teema, esteettisyys ja kestävyys
- Laattojen sijoitusluvut hankittu asianomaisilta tahoilta – laattojen ylläpito huomioitu

Sisältöjen toteutus

- **Tarina-aihioiden valinnat:** Sisältöjen toteutuksen aloitimme kartoittamalla tarinoita yhdessä asiantuntijoiden ja kuntalaisten kanssa. Järjestimme kuntalaiskyselyn kesäkuussa 2023. Ehdotuksien pohjalta kartoitimme eri tarina-aihioita ja valitsimme pilotoitavien reittien teemat. Tämän jälkeen jatkoimme kartoittamista yksittäisiin tarinoihin ja niiden tapahtumapaikkoihin reitillä.
- **Tarinankerrontatavat:** Kartoitimme mitä tarinankerrontatapoja voimme käyttää tarinareiteillä, mikä on resurssien kannalta mahdollista, ja miten saamme reitistä mahdollisimman saavutettavan ja elämyksellisen. Keskiössä oli laadukas elämyksellinen sisältö, joka on mahdollisimman helposti saavutettava laajalle kohderyhmälle. Pääasiallisiksi tarinankerrontatavoiksi valikoitui teksti, äänite ja kuva. Lisäksi testasimme lisättyä todellisuutta ensimmäisen pilotin yhteydessä ja toisessa pilotissa syvensimme kokemusta musiikkilinkkien kautta.
- **Käsikirjoittajat:** Kun pilotoitavien tarinareittien aiheet oli valittu, kartoitimme sopivia käsikirjoittajia tarinoille. Valintaan vaikutti kirjoittajien asiantuntijuus pilottien teemoihin liittyen ja aikaisempi kokemus kirjoittajana.
- **Muut sisällöt:** Tarinoiden lukijat äänitteillä valikoitui laadullisin ja taiteellisin perustein. 3D-mallinnuksia lisättyä todellisuutta varten tehtiin kohteista, jotka eivät enää ole fyysisesti olemassa. Käyttöluvalliset kuvat ja reittiin liitettävät linkit tukevat tarinoiden sisältöjä.

Hankkeen ensimmäinen pilotti

Terva- tarinoiden reitti

Alkaen 17.11.2023

KUVA: MUSEOVIRASTO

Kooste

- Yhteensä 10 lyhyttarinaa, sijoittuvat eri puolille Oulua
- Aiheena Oulun ja muun pohjoisen alueen tervakaupan kulta-aika
- Käsikirjoitus: kirjailija Katariina Vuori
- Ääni: näyttelijä Tuula Väänänen
- Äänisuunnittelu: Pasi Alatalo
- Kuvat: Museovirasto ja Pohjois-Pohjanmaan museo
- Linkki reittiin:
<https://atla.fi/oulu/kartta/kokoelma/tervatari-noiden-reitti>

Tarina tekstinä

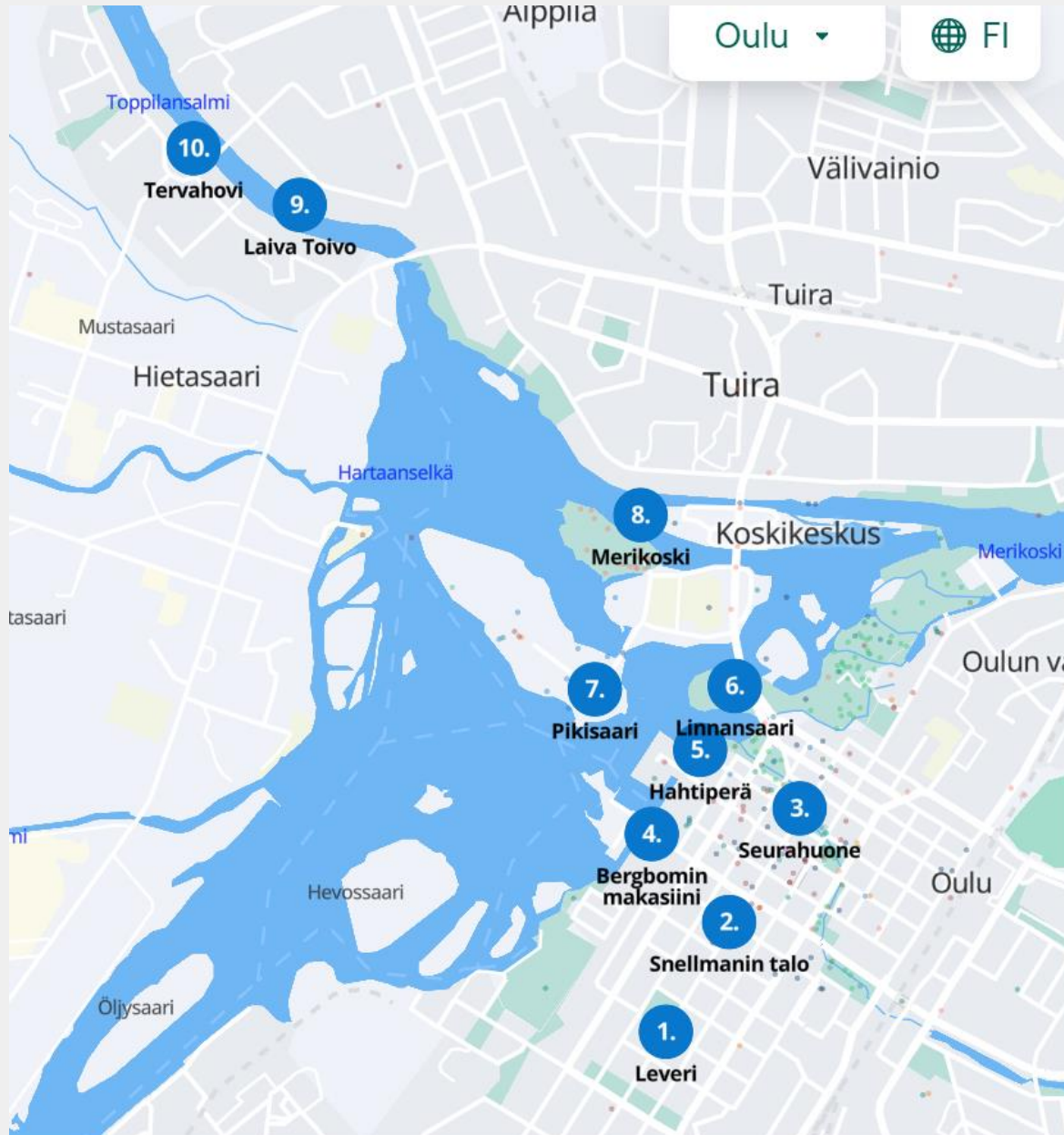
Kuvat

**Tarinan
kerrontatavat**

Tarina
äänitteenä

Lisätty todellisuus
AR

Reitin tarinakortit ja kartta

Leveri

Kuuntele

Snellmanin talo

Kuuntele

Seurahuone

Kuuntele

Bergbomin makasiini

Kuuntele

Hahtiperä

Kuuntele

Linnansaari

Kuuntele

Pikisaari

Kuuntele

Merikoski

Kuuntele

Laiva Toivo

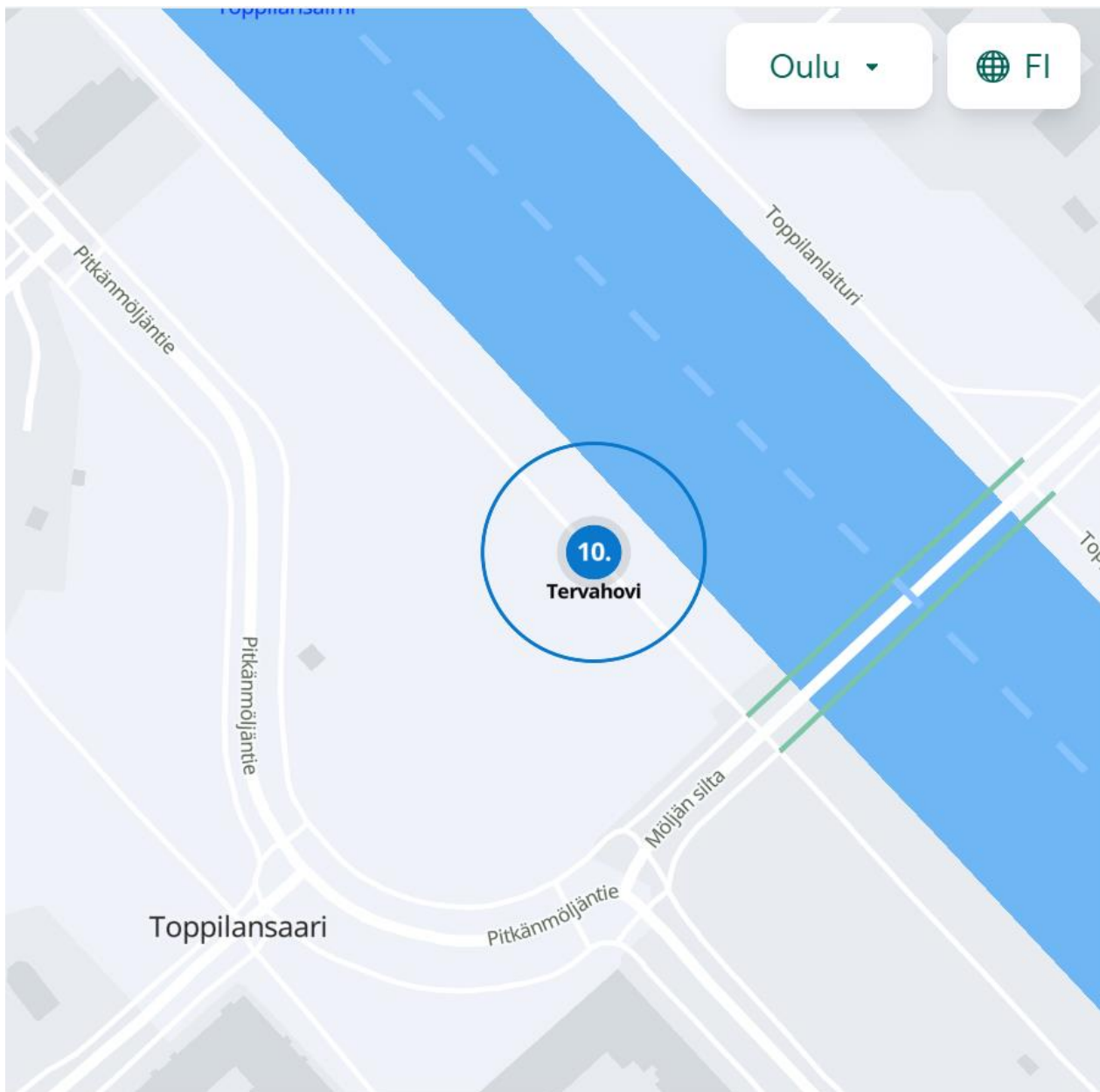
Kuuntele

Tervahovi

Kuuntele

Tarinakortti avattuna

Tervahovi

Oulu2026 Kuuntele Tervatarinoiden reitti-Tervahovi

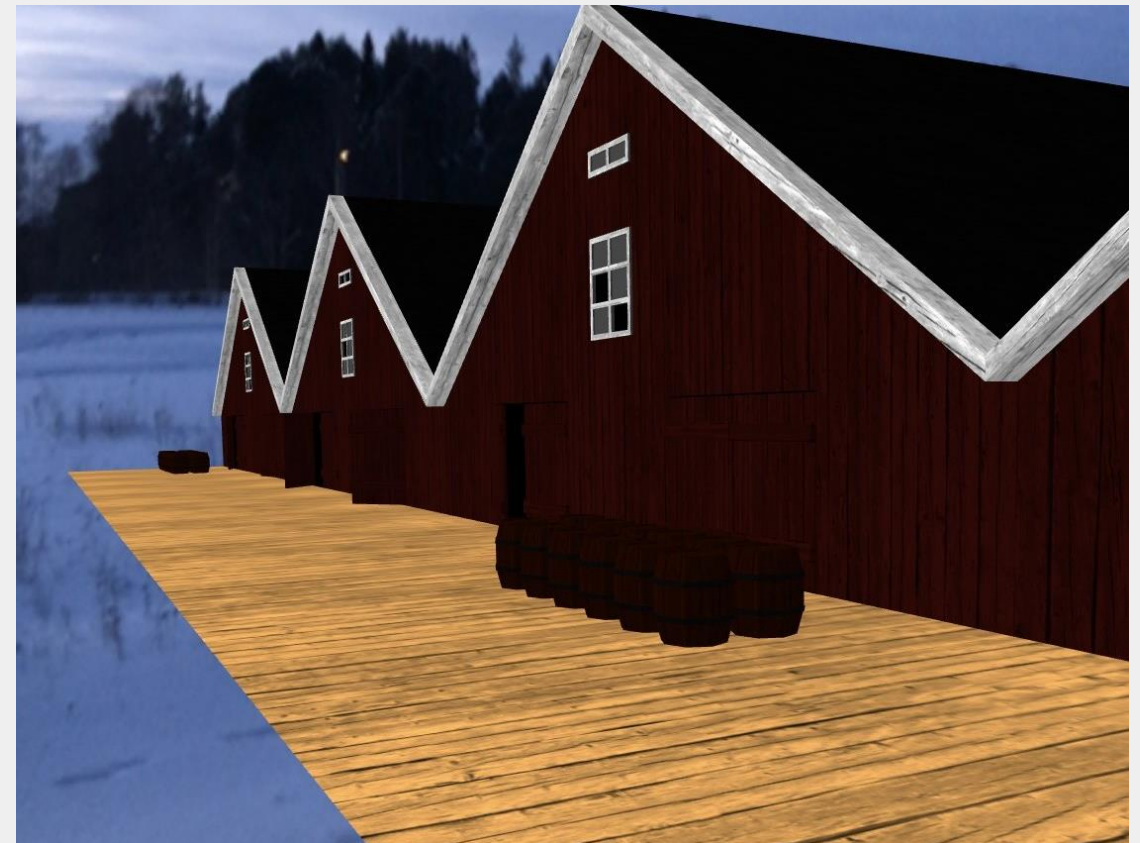
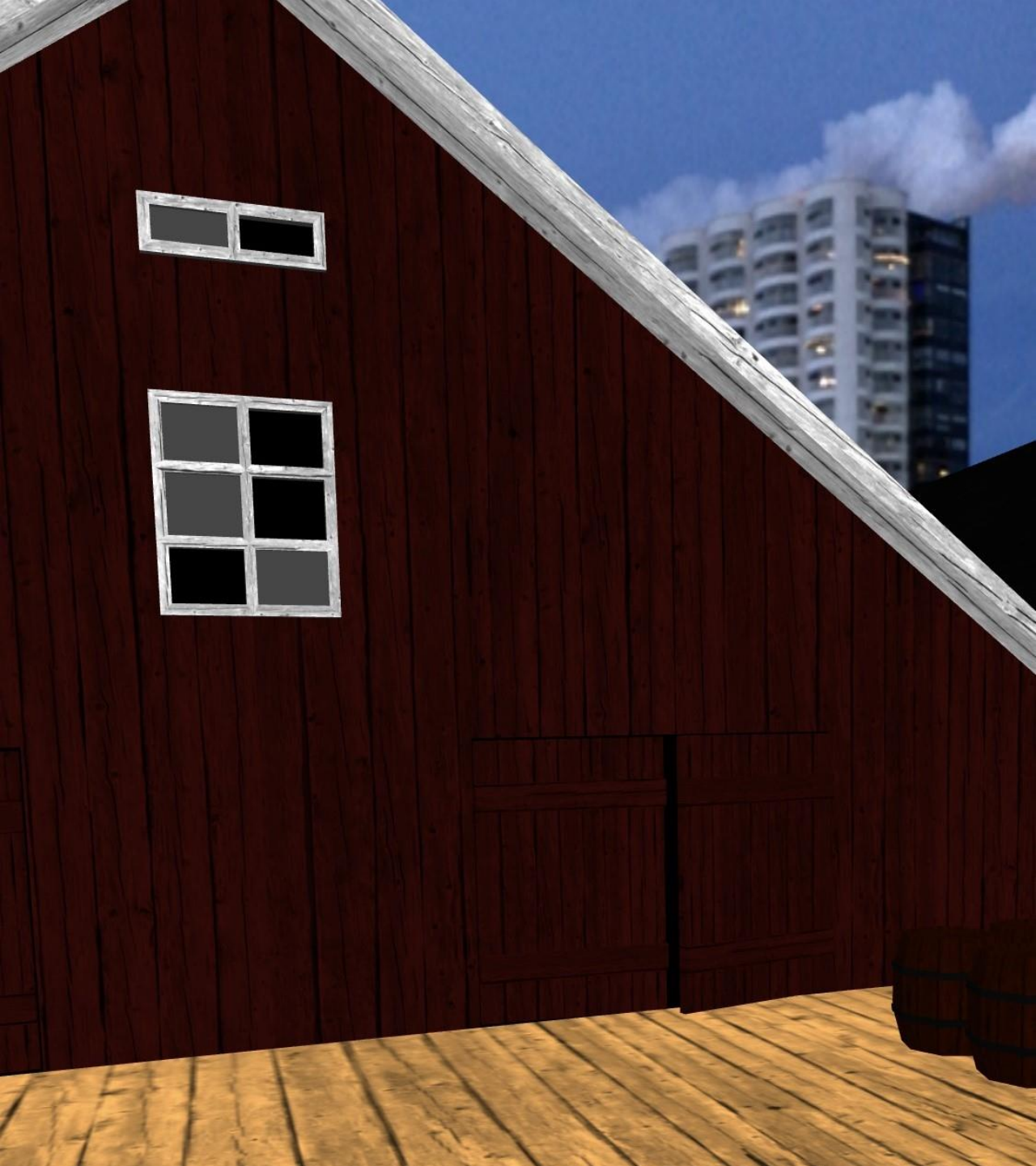

Kuuntele

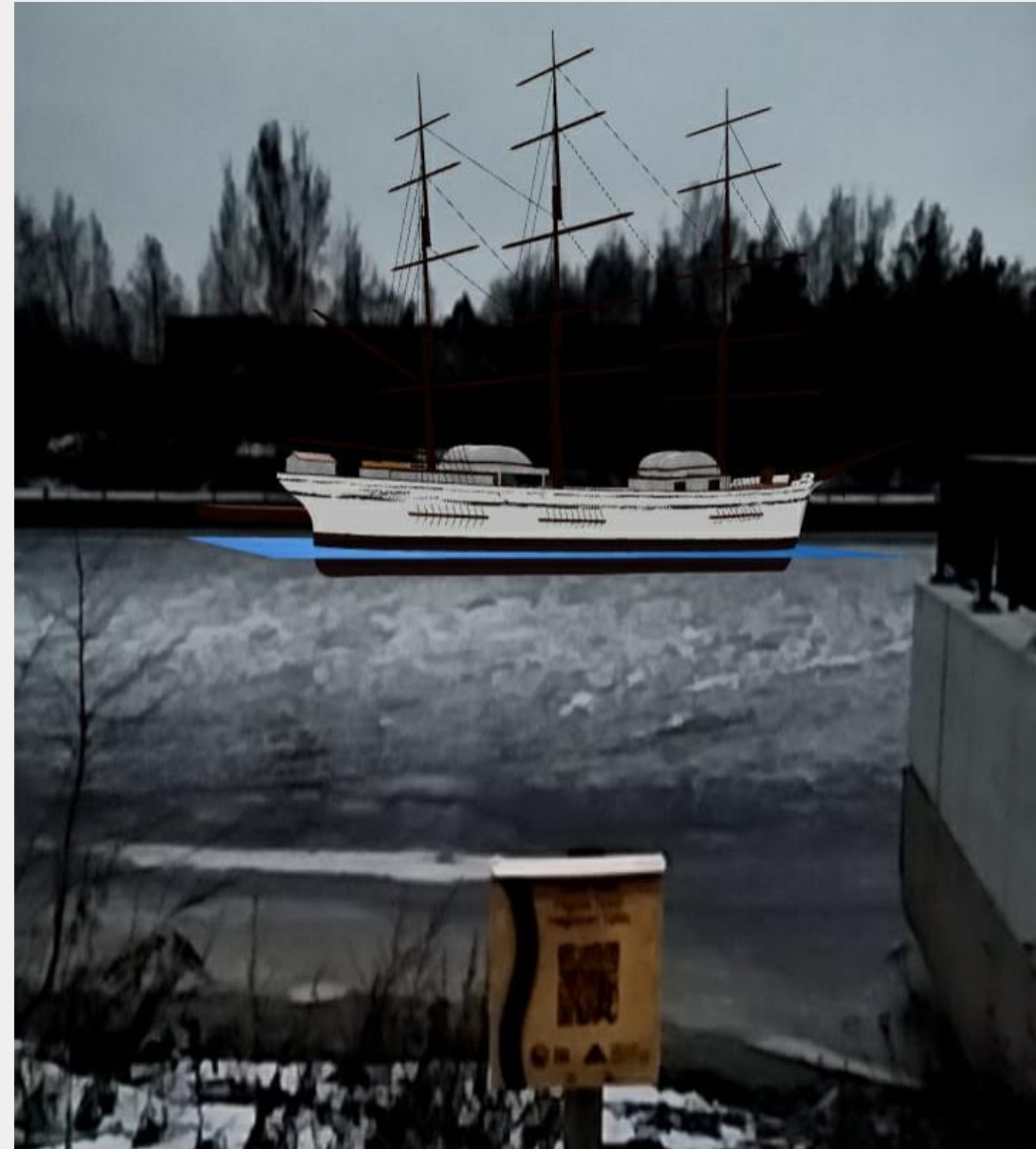
Avaa AR-sisältö

Pitkää, jättimäistä pavunpalkoa muistuttava tervaveri on selvinnyt viikkojen taipaleesta. Takana on kymmeniä kilometrejä kuohuvia koskia, pelko Oulujärven tervarosvoista ja kenties vihaisia

Tervahovi lisättynä todellisuutena (AR-sisältö)

Laiva Toivo lisättynä todellisuutena (AR-sisältö)

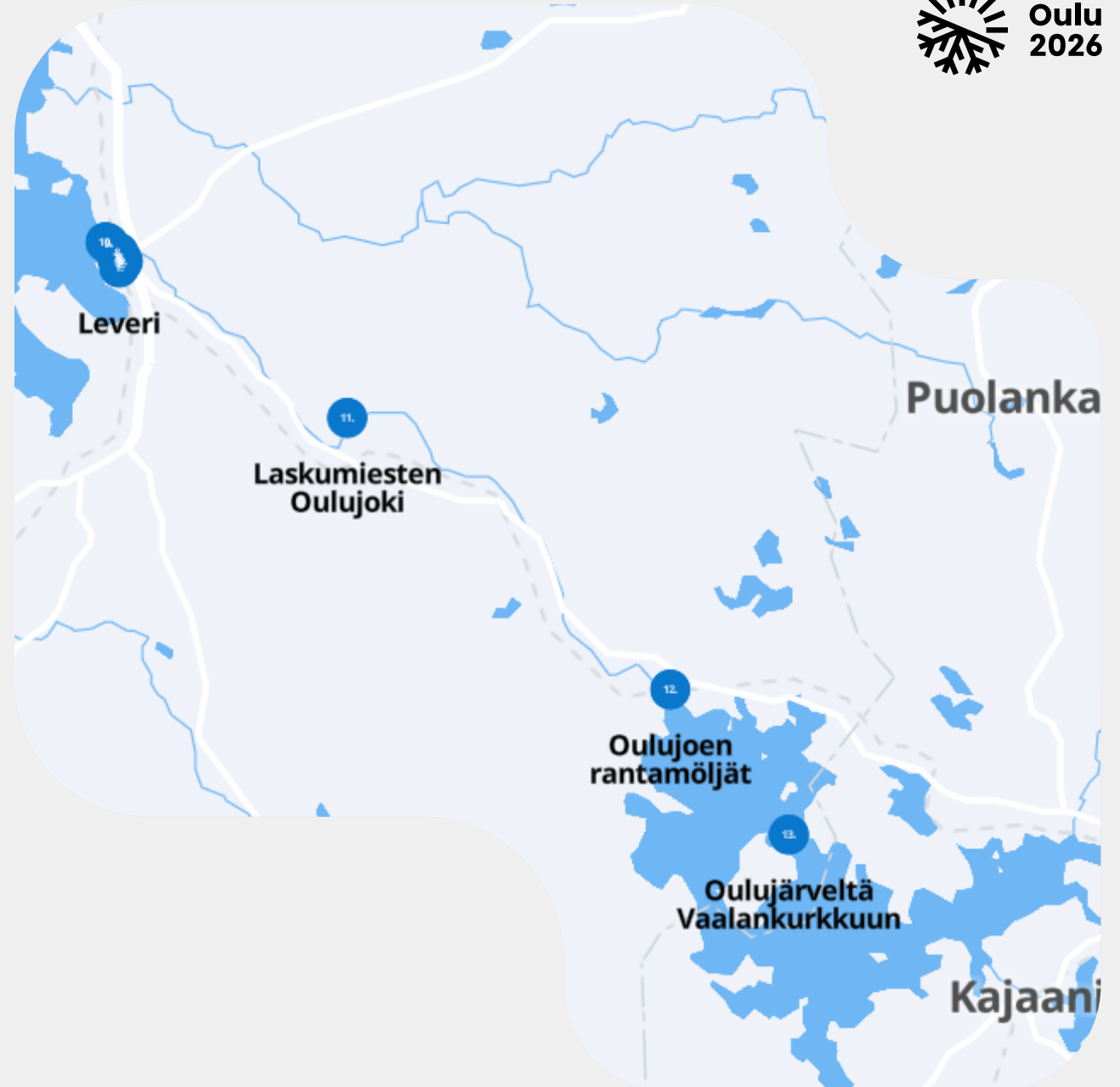
Tarinapaikat

- Tervatarinoiden reitillä QR-koodi laatat sijoitettiin suoraan tarinapaikkoihin
- Jokaisessa tarinapaikassa oma tarinan mukaan nimetty laatta
- Laatoissa omat QR-koodit, jotka vievät suoraan kyseisen paikan tarinaan
- Laattojen suunnittelussa otettu huomioon reitin teema – laatassa tervattu elementti
- AR-sisällöt avautuvat laattojen luona niissä paikoissa, jossa ne ovat saatavilla
- Laattojen löytämistä helpotettu selitteillä ja koordinaateilla digitaalisella alustalla

Reitti laajenee Pohjois-Pohjanmaalla

- Tervatarinoiden reitti sai jatkoa keväällä 2024 kolmella lisätarinalla, jotka sijoittuvat Muhoksen, Utajärven ja Vaalan tapahtumiin.
- Lisätarinat toteutettiin yhteistyössä Rokua UNESCO Global Geopark / Humanpolis Oy:n ”Kiehtovat tarinat Rokua Geopark -alueen vetovoimatekijöiksi” -hankkeen kanssa.
- Tarinat ovat käännetty eri kieliversiolle ja koettavissa sekä tekstinä että äänitteinä kuvien kera.
- Tervatarinoiden reittiä voi laajentaa myöhemmin lisää pohjoiselle alueelle

Hankkeen toinen pilotti

Pohjoisen soundi – populaarimusiikin jäljillä

Alkaen 10.4.2024

KUVA: KALEVAN ARKISTO, KUUSROCK

Kooste

- Yhteensä 10 lyhyttarinaa, sijoittuvat eri puolille Oulua
- Aiheena paikallinen populaarimusiikkikulttuuri
- Tarinoiden käsikirjoittajana ja kertojana toimii muun muassa Radiopuhelimet bändistä tuttu Esa "Katz" Nissi
- Sisältää haastatteluita alan toimijoita – aiheeseen liittyviä muisteluita ja kertomuksia sisällytetty tarinoihin
- Hieman pidemmät tarinat kun ensimmäisessä pilotissa
- Lisänä musiikki- ja videolinkkejä
- Ei lisättyä todellisuutta
- Linkki reittiin:
<https://atla.fi/oulu/kartta/kokoelma/pohjoisen-soundi-populaarimusiikin-jaljilla>

Tarina tekstinä

**Tarinan
kerrontatavat**

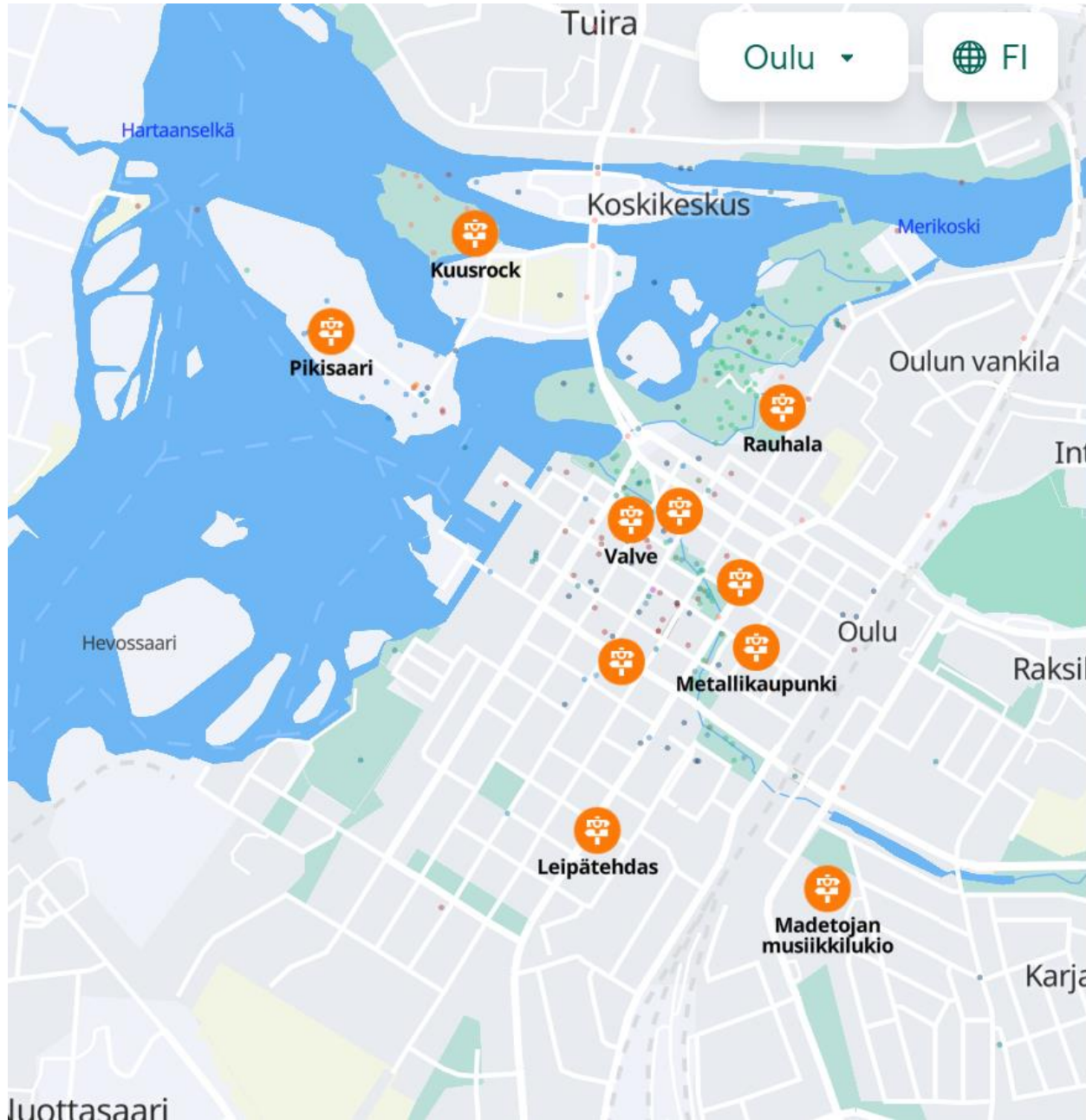
Kuvat

Tarina
äänitteenä

Alan toimijoiden
haastattelut

Musiikki- ja video
linkit

Pohjoisen soundi digitaalisella alustalla

Pohjoisen soundi — populaarimusiikin jäljillä

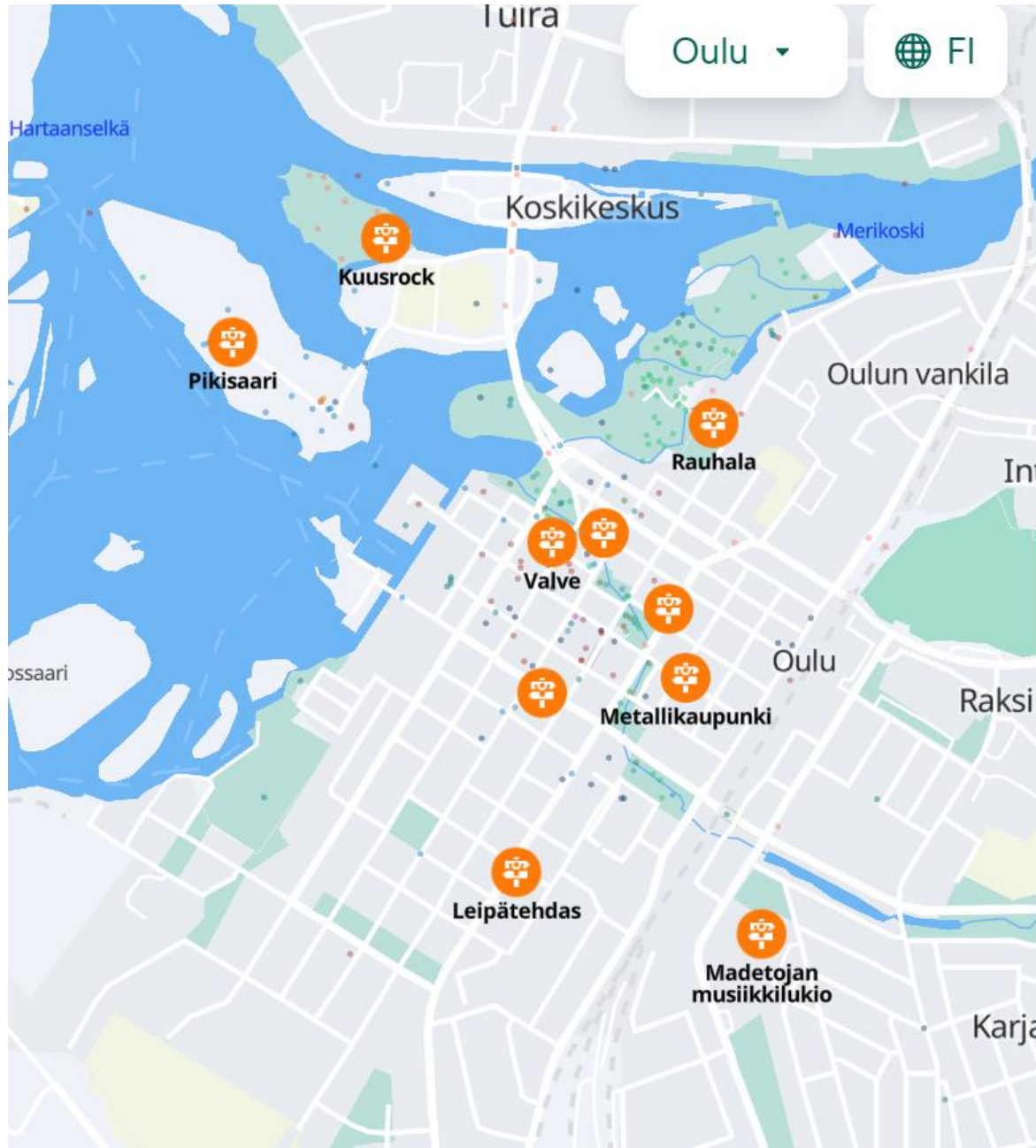

Tervetuloa populaarimusiikin eri aikakausille Oulussa!

Pohjoisen soundi — populaarimusiikin jäljillä on digitaalinen, oman mobiililaitteen avulla eri puolilla Oulua koettava tarinareitti.

Kymmenen nostalgista lyhyttarinaa kertovat populaarimusiikin ilmiöistä, aalloista, paikoista ja henkilöistä Oulussa. Tarinat on kirjoittanut ja lukee muun muassa Radiopuhelimet-bändistä tuttu muusikko **Esa "Katz" Nissi**. Reitin kartalla tarinat sijoittuvat niiden aitojen tapahtumapaikojen läheisyyteen, ja ne voi lukea tai

Reitin kartta ja tarinakortit

Kuusrock

Pikisaari

Rauhala

Valve

Rattori-lupi

Metallikaupunki

Paska kaupunni

45 Special

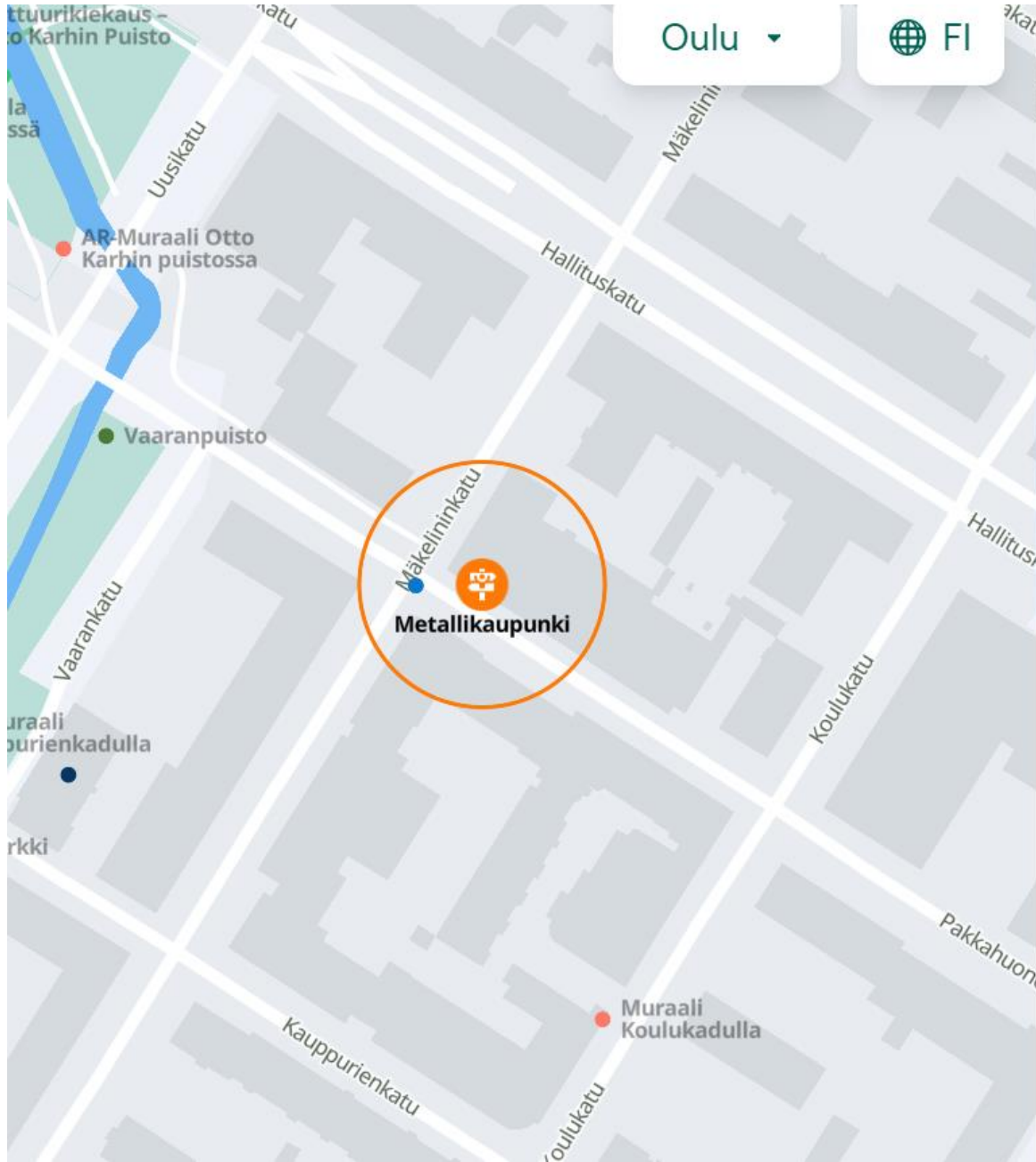
Leipätehdas

Madetojan
musiikkilukio

Tarinakortti avattuna

Oulu2026

Kertoja ESA NISSI, äänessä myös VESA RANTA,
Sentenced.mp3

Kuuntele

SENTENCED - Killing Me Killing You (OFFICIA...

Tarinapaikat ja QR-koodi laatat

- Toisessa pilotissa sijoitimme laattoja keskeisille paikoille Ouluun lähelle reitin tarinapisteitä
- Toisessa pilotissa laatat eivät merkkää tarinapaikkaa vaan ohjaavat reitille, jonka kautta tarinapaikat löytyvät
- Kaikissa laatoissa on reitin nimi erillisten tarinoiden nimien sijaan ja sama reitille vievä QR-koodi
- Keskiössä on ohjata käyttäjä seuraamaan reittiä mobiililaitteella ja löytämään tarinapaikat digitaalisen kartan avulla
- Laatat toimivat reitin näkyvyyden nostattajana ja niiden kautta uusia käyttäjiä voi löytää tarinoiden pariin
- Reitillä ei käytetty AR-sisältöjä, joten ohjaus tarinapisteen näköetäisyydelle on riittävä

Oulu
2026

Tarinoiden
käsikirjoitus ja eri
kerrontatavat

Esteettömyys
reitillä

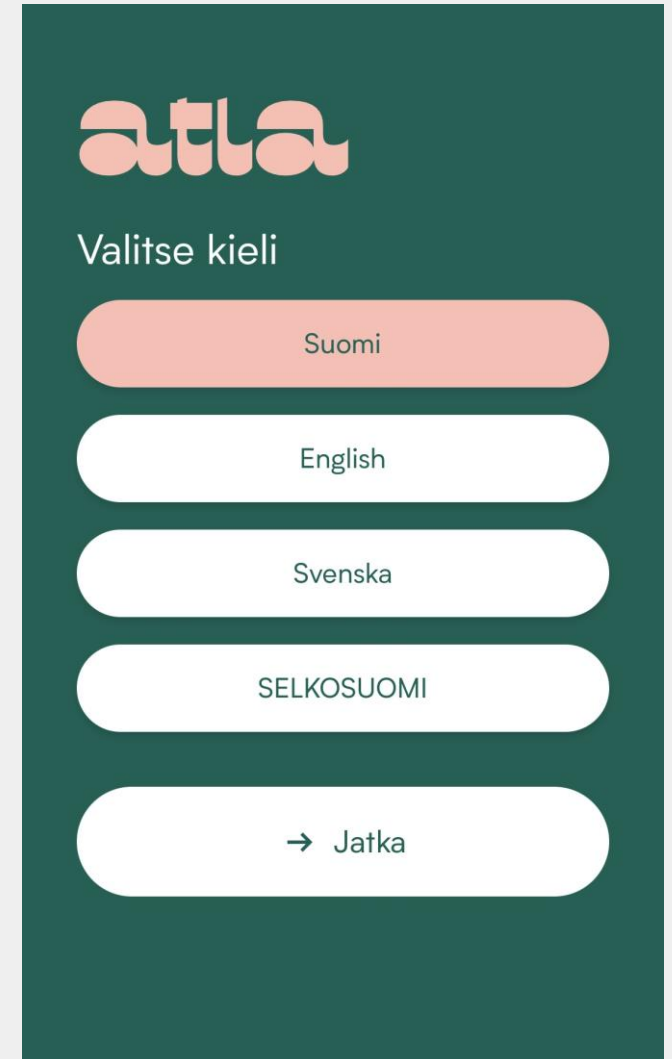
**Saavutettavuus
ja
yhdenvertaisuus**

Kieliversiot

Digitaalinen
saavutettavuus

Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus

- Tarinoiden sisällöissä pyrimme nostamaan monimuotoisesti mahdollisimman erilaisia näkökulmia esille ja ottamaan huomioon laajan kohderyhmän
- Pyrimme valitsemaan mahdollisimman monta kerrontatapaa tekstin lisäksi kuten äänitteen, kuvan ja musiikkilinkit
- Tarinoiden käsikirjoituksista toteutettiin käännökset englanniksi ja ruotsiksi huomioiden alueen muun kieliset sekä matkailijat
- Kehitimme alustan ylläpitäjien kanssa reitin palvelupolkua mahdollisimman saavutettavaksi ja käyttäjäystävälliseksi.
- Suunnittelimme oman kielivalikon, johon reiteillä käytetyt QR-koodit johtavat, jotta palvelupolku palvelee parhaalla mahdollisella tavalla myös matkailijoita ja eri kieliversiot löytyvät helposti.
- Suomenkielinen teksti selkomukaistettiin Saavuta-organisaation toimesta. Pilottien tarinat ovat saatavilla myös selkosuomeksi. Pilottireiteille on myönnetty Selkokeskuksen Selko-tunnus.
- Laattojen sijoituksessa otimme huomioon esteettömyyden mahdollisuuksien mukaan ja teimme QR-koodeista tarpeeksi isoja, jotta ne voi skannata tarvittaessa kauempaakin
- Teimme Oulu2026-verkkosivuille "tarinareitit" sivuston, johon kokosimme tekemämme pilottireitit. Saavutettavuuden näkökulmasta on tärkeää, että tarinoihin voi myös tutustua verkossa, jos on estynyt reittiä fyysisesti kiertämään.

Verkkosivut

1. Suomeksi

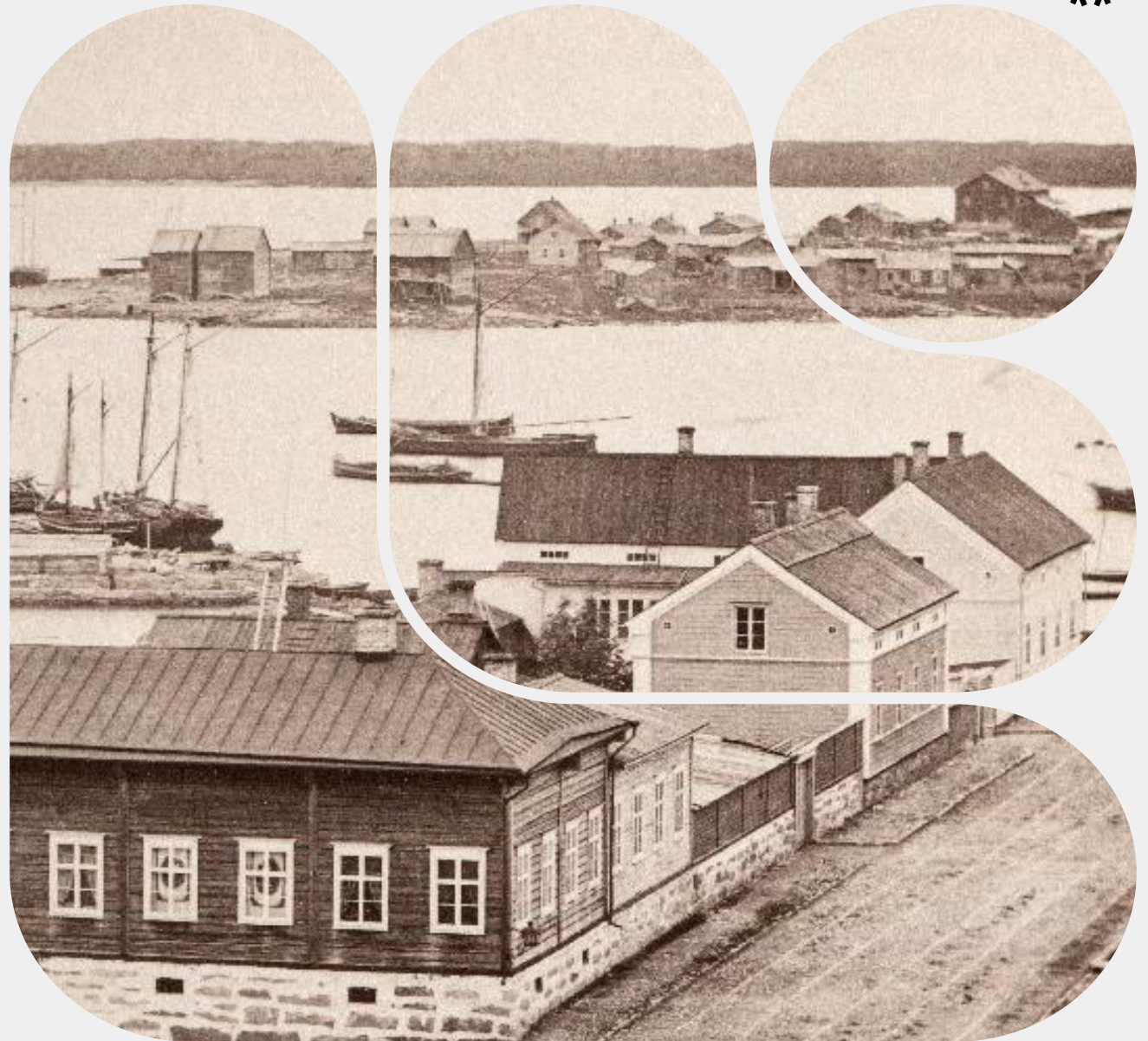
<https://oulu2026.eu/tarinareitit/>

2. Englanniksi

<https://oulu2026.eu/en/northern-stories/>

3. Ruotsiksi

<https://oulu2026.eu/sv/nordliga-berattelser/>

Yhteenveto piloteista ja havainnoista

- Valitsimme tarkoituksella kaksi hyvin erilaista aihekokonaisuutta pilotoitavaksi, mikä mahdollisti eri tarinankerronta keinojen ja tyylien testauksen.
- Molemmissa piloteissa kirjoitustyyli ja tarinankerronta on erilasta ja reitin teemaan sopivaa. Tervatarinoiden reitissä tekstit ovat kaunokirjallisuusmuodossa kun taas Pohjoisen soundi- pilotissa tarinankerronta on rennompaa soveltuen populaarimusiikki teemaan erinomaisesti.
- Tervatarinoiden reitin edesmenneiden kohteiden 3D-mallinnukset ja niiden lisättynä todellisuutena kokeminen antoi lisäarvoa historialliseen reittiin.
- Pohjoisen soundi- tarinat sijoittuvat alueen lähihistoriaan ja nykypäivään. Kerronnassa oli luonnollista käyttää aiheeseen liittyvien toimijoiden kertomuksia haastattelupätkien kautta. Myös linkit musiikkivideoihin tuovat lisäsyvyyttä kokemukseen.
- Hybriditoteutusta ja laattojen sijoitusta testattiin kahdella eri tapaa. Tarinapaikan löytäminen on keskiössä molemmissa piloteissa, mutta tarkka laatan paikka on oleellinen vain silloin kun kohteessa on AR-sisältöä. Laatat tuovat kuitenkin reitille näkyvyyttä ja houkuttelee katukuvassa kulkijoita tutustumaan reittiin.

Näkyvyys ja palaute

- Indikaattoritietoa hankkeessa saatiin verkkosivujen kävijämääristä, sosiaalisen median aktiivisuudesta sekä QR-koodien skannausmääristä
 - Oulu2026 tarinareitit suomenkielisillä verkkosivuilla oli vierailtu huhtikuun 2024 lopussa noin 4500 kertaa
 - QR-koodien skannauksia Tervatarinoiden reitillä oli huhtikuun 2024 lopussa keskimäärin 50 kertaa per koodi
 - Pohjoisen soundi-reitin QR-koodin skannauksia oli huhtikuussa 2024 yhteensä noin 250 kertaa
- Hankkeesta sekä molemmista pilottireiteistä viestittiin aktiivisesti Oulu2026 viestintäkanavissa.
- Molemmat pilotit saivat hyvin näkyvyyttä mediassa
- Palaute pilottireiteistä on ollut hyvin positiivista. Sisällöistä on pidetty ja lisää eri teemaisia reittejä on toivottu. Pilotit ovat myös innostaneet eri toimijoita eri puolelle toteuttamaan omia reittejä.

Luetuimmat

 11.4.2024 **KULTTUURI**

Muistatko Rattorin, Rauhalan ja Leipätehtaan? Pohjoisen soundi-reitti palauttaa mieleen Oulun pophistorian keskeisiä paikkoja ja tekijöitä

Muut toimenpiteet

- Teimme yhteistyötä Pateniemen koulun kanssa tuoden heidän kehittämän ja tuottaman Pateniemen raitin Oulu2026 ympäristöön Atla-alustalle sekä Oulu2026 tarinareitit sivustolle.
- Tavoitteena on, että eri kunnat alkavat toteuttamaan ja tuottamaan itse tarinallisia sisältöjä hankkeen päätyttyä käyttäen mallina hankkeen tuloksia ja kerättyä tietoa. Pateniemen raitti hyvin osoittaa miten yhteisölähtöiset sisällöt istuvat osaksi Oulu2026 tarinareitistöä.
- Keräsimme myös tarina-aihioita ja tarinamateriaalia mahdollista tulevaa käyttöä varten
- Jaoimme tietoa eri toimijoille toimintamallista ja hankkeen aikana kerätystä tiedosta -> uusia tarinareittejä tulossa

KUVA: PATENIEMEN RAITTI, HELI HAAPAKOSKI

Toteutuneet tavoitteet

1. Hankkeessa kehitettiin toimintamalli, tarinareittikonsepti, jolla maksuttomia ja saavutettavia elämyksiä tuodaan arjen ympäristöön hybridimäisesti yhdistäen digitaalisuutta ja tarinoiden aitoja paikkoja.
2. Konseptissa kartoitettiin ja hyödynnettiin olemassa olevaa teknologiaa. Valittiin paikkasidonnaisuutta ja digitaalisuutta hyödyntävä toteutustapa tarinareiteille.
3. Hankkeessa toteutettiin kaksi varsinasta pilottia. Piloteilla luodaan uusia matkailullisia käyntikohteita ja nostetaan alueen vetovoimaa.

- Hankkeen asetetut tavoitteet toteutuivat. Toteutimme hankkeen aikana kaksi pääasiallista pilottia: Tervatarinoiden reitin ja Pohjoisen soundi – populaarimusiikin jäljillä reitin. Lisäksi laajensimme Tervatarinoiden reittiä lisätarinoilla Muhosen, Utajärven ja Vaalan terva-ajan tapahtumiin ja teimme yhteistyötä Pateniemen koulun kanssa vieden Pateniemen raitin tarinaverkostoomme.
- Tarinoiden esittely hybridi tulokulmalla toimi hienosti. Tarinoiden yhdistäminen aitoihin tapahtumapaikkoihin on havaintojen ja palautteen perusteella tuonut lisäarvoa tarinoihin ja tietoa kaupungin kulttuurihistoriasta reitin käyttäjille.
- Kieliversiot mahdollistavat reittien elämyksellisen kokemisen myös matkailijoille ja alueella asuville muun kielisille. Reitit toimivat hienosti matkailullisina maksuttomina kulttuurikohteina, jotka lisäävät vetovoimaa.
- Atla osoittautui toimivaksi valinnaksi pilottireittien digitaalisena alustana. Alustan helppokäyttöisyys sekä reittien tuottajan että käyttäjän näkökulmasta on toimintamallin kannalta tärkeää. Lisäksi alustan tarjoamat eri vaihtoehdot tarinankerrontatavoista salli eri testauksia pilottireiteissä. Pilottireiteistä tuli molemmista elämyksellisiä aiheen teemaan sopivalla tavalla.
- QR-koodi laatat toimivat hyvänä lisänä reitin näkyvyydelle ja uusien käyttäjien houkuttelussa reitille. Laatien käyttäminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä vaan digitaalinen kartta ohjaa reitillä eteenpäin.

Hankkeen tulosten hyödyntäminen jatkossa

- Pilottireittien laajentaminen hankkeen jälkeen on mahdollista eri yhteystöiden kautta – Tervatarinoiden reitti on saamassa jatkoa myöhemmin.
- Pilottireitit jäävät koettavaksi hankkeen päättymisen jälkeenkin ja ne tulevat osaksi vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkihanketta. Reittejä ylläpitää Oulun kulttuurisäätiö.
- Kohteet jäävät elämään vuoden 2026 jälkeen. Keskusteluita on jo avattu pidemmän ajan tulevaisuudesta ja tarinoiden tallentamismahdollisuuksista eri tietokantoihin.
- Hanke ja pilottireitit ovat herättäneet alueellista kiinnostusta ja tietoa toimintamallista on jaettu eri toimijoille. Tietoa tullaan jakamaan säätiön toimesta hankkeen jälkeenkin.
- Hankkeen aikana kehitetyn ja testatun toimintamallin avulla tarinareittejä voidaan luoda lisää Pohjois-Pohjanmaalle ja laajemminkin. Tavoitteena on, että alueen eri kunnat alkavat tuottamaan sisältöjä ja uusia tarinareittejä hankkeen toimintamallia hyödyntäen.
- Jo hankkeen aikana tulleet yhteydenotot ja kiinnostus pilottireittien toteutuksia kohtaan viittaa siihen, että toimintamallin kehitykselle ja testaukselle oli kysyntää. Tarinareittejä on jo suunnitteella muuallekin pohjoisen alueelle.
- Hankkeen kehittämä toimintamalli toimii mallina ja pohjana lisäkehitykselle.

Kiitos

Lisätietoja:

www oulu2026.eu/tarinareitit

Erica Giacoletto,

erica.giacoletto@ oulu2026.eu

Samu Forsblom,

samu.forsblom@ oulu2026.eu

Oulu2026
European Capital
of Culture

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION